

Ik, Lorik

Toen ik eindelijk buiten stond was het al over vieren.

Met in mijn schouder tas het zojuist ontvangen contract voor mijn vaste aanstelling taptten mijn schoenen opgewekt over straat.

November, het licht kromp al. Auto's en voorbijgangers leken ongeduldiger te worden.

Even stond ik stil bij een etalage, toen er naast me een man opdook die ik zoeven ook al had opgemerkt. Ik herkende hem vooral aan de zware nicotinelucht die om hem heen hing. Het was dezelfde man, klein van stuk, donkere blik. Ik deed of ik niet merkte dat hij mij aanstaarde, maakte me los van het winkelraam en liep haastig door. Bij het oversteeklicht op rood, schoot hij weer naast me: 'Helena, wacht.'

Wantrouwend hield ik me doof. Hij zou vanzelf wel merken dat hij zich vergiste, maar eenmaal aan de overkant sprong hij voor me: 'Helena?'

'Ik ben Helena niet,' ontweek ik hem kortaf.

Hij sprak zijn woorden met een opvallende nadruk: 'Ik zeg Helena tegen jou.'

Nu stak ik mijn hand uit: 'Mary Hermans, psychotherapeute.' Ik had nog geen visitekaartjes laten maken, anders had ik er nu een in zijn hand gestopt. 'Wie bent u?'

Hij lachte onwennig: 'Ik, Lorik, kom uit Pristina.'

'Wat wilt u van mij?'

Zijn blik verzachtte: 'Ik wil jou iets geven.'

'Waarom?' Met zuidelijke charme en verleidingskunsten probeerde hij me natuurlijk iets te verkopen. Met een lachje en een 'nee bedankt' liep ik door, maar hij haalde me opnieuw in.

We liepen het centrum uit, waar mijn bus op me zou wachten.

Onverwacht schoot de man links af een steeg in en wees naar een hoge schuur, waarvan de deuren open stonden.

'Loop even mee?'

'Absoluut niet,' schrok ik, 'ik wil naar huis.'

'Ik, Lorik, maak beelden uit marmer.'

'Dat is mooi, veel succes.'

Hij ging weer voor me staan: 'Jij krijgt een beeldje van mij.'

'Maar waarom? Ik heb toch ook niets voor u.'

Daar reed, onverwacht, mijn bus voorbij zonder te stoppen en ik vloekte binnensmonds.

'Omdat jij Helena bent,' klonk het vertraagd in mijn hoofd.

Ik verloor mijn geduld: 'Man, schei uit.' Het schrikte hem niet af.

Ik had nu alle tijd en volgde zijn vinger. Zijn werk stond zelfs buiten, zo voor het grijpen, maar de man vermoedde kennelijk geen dieven. Mijn argwaan was geslonken en nieuwsgierig volgde ik hem.

Wit slijpsel was weggespeeld door de wind en had zich gehecht aan de muren en de eeuwenoude stenen van dit steegje. Vroeger morste men hier meel uit zakken die met een katrol in dit pakhuis werden gehesen, dacht ik, maar ik zei: 'Wat een bende?'

Verward keek hij me aan: 'Dit is kunst, Helena.'

Ik gaf het op en bleef staan bij de open deur. Ik zag vrouwenfiguren, kleine torso's, een zwaan en iets uit zijn fantasie op planken aan de muur of op een glanzende sokkel.

Daaronder een stoel en een tafel met bijltjes, slijpers en ander gereedschap, met poeder besneeuwd.

Dit was geen stalker, misschien een handelaar, maar dan wel een bijzondere. Kinderlijk trots, hoewel ik hem toch wel tegen de veertig schatte, wees hij op zijn beelden.

Voor het eerst bekeek ik hem echt: 'O.k., eh... hoe was je naam ook weer? 'Dat -u- leek ineens overbodig.'

'Ik, Lorik.'

'Goed, jij Lorik. Wie is nu eigenlijk Helena?'

'Mijn geliefde...'

'Oh, nou ik vind je werk heel mooi, maar nu moet ik echt gaan. Groeten aan Helena.'

'Helena is dood,' zei hij prompt. Mijn winkel is verbrand door de oorlog. Helena ook, maar ze is overal.'

Dit was het dus. Hij zocht haar overal, zelfs bij een argeloze voorbijgangster bij wie hij enige gelijkenis meende te zien. Misschien viel hij op blond. Als deze kleine Kossovaar zich

maar niets in zijn verliefde hoofd haalde. Peinzend bekeek ik hem. 'Pristina brandt', herinnerde ik me een tekst. Achter de donkere ogen van deze gedreven kunstenaar ging een afschuwelijke ervaring schuil en geheel andere indrukken dan in mijn georganiseerde wereldje. Maar zijn blik had iets van de winnaar: eindelijk was hij tot me doorgedrongen. 'Het spijt me voor je,' zei ik tenslotte wat onhandig. Hij tilde een klein beeldje van de plank, niet veel meer dan tien bij twintig centimeter. 'Kijk, dit is Helena.' Hij legde de buste op mijn hand. Het was zwaarder dan ik dacht en als reactie op de handeling, zeeg ik neer op de vuile stoel. 'Dit is zij en ze is voor jou.' Ik zag een laag voorhoofdje boven net zo'n spitse neus als de mijne, maar haar lange haar, dat in wit marmer aan blond deed denken, was veel weelderiger. 'Prachtig!', zei ik onthutst. Sinds kort huurde ik een klein appartement waar nog een oude schoorsteenmantel hing boven de haardplaats. Het gebarsten marmer was zwart. Wat zou dit beeldje daar mooi op uit komen. 'Ik wil het aan jou geven.' 'Maar dan heb jij niets meer van Helena.' 'Oh jawel, ik heb er nog meer gemaakt. Ik maak er wel duizend.' 'Maar waarom ik? Ik ben anders dan jouw Helena'. Hij keek langs me heen. 'Maakt niet uit. Praat niet van anders, praat niet van godsdienst of politiek of zo, maar alleen van een vrouw als zij.' Ik streekte het fijne gezichtje met de nauwelijks zichtbare adertjes onder de glanzende huid. 'Ik zal het graag bewaren op een heel mooie plaats, maar ik wil je betalen, Lorik. Je hebt je onkosten en je werk.' Lachend overzag hij zijn werkterrein. 'Nee, zo is het goed. Ik Lorik verkoop haar niet. Ze moet overal zijn waar vrouwen blij zijn met haar. Dan is zij er nog.'

Er viel een korte stilte tussen ons. Ik zag nu pas de wittige vlekken die in zijn spijkerbroek verzonken lagen. Peinzend opende ik mijn tas, viste er een pakje filtersigaretten uit. Lorik keek toe. 'Heb jij ook een sigaret voor mij?' 'Ja natuurlijk, alleen deze, houdt het pakje maar.' We rookten. Destijds moest hij in dat inferno verdwaald zijn geraakt, waardoor hij tussen vreemden was terechtgekomen op die vrachtwagen die hem over de grens moet hebben gebracht. Hij heeft haar naam geroepen, omdat angstige vermoedens hem hadden besprongen. Aanhouder als hij is, zal hij daar lang hebben gewacht op nieuwe vrachtwagens, weken, misschien maanden, maar ze was er steeds niet bij geweest. Van daar moet hij verder zijn gereisd om haar overal te herkennen. We lachten elkaar toe of we oude bekenden waren. Ik, vooral bezig met mijn eigen succes en hij, al jaren bezig zijn gestorven lief een extra betekenis te geven. Te doen of ze nog naast hem leefde en zich nu verspreidde onder andere vrouwen die haar zouden verstaan, spontaan over grenzen die mensen elkaar stellen. Ik doofde mijn sigaret onder mijn schoen. Lorik had een bezem gepakt en veegde de vloer. Even hing hij rokend over de steel, terwijl ik het poeder van mijn jas klopte. We glimlachten nog, maar we leken uitgepraat. Zijn missie was volbracht. Voorzichtig legde ik Helena in mijn schoudertas, bedankte en groette hem meerdere malen voor ik vertrok. Vergeten zou ik hem nooit. Terwijl ik me haastte naar de bushalte, kletsten mijn hakken op de kasseien: Ik Lorik, ik Lorik.

